

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора економічних наук, професора, професора кафедри енергетичних систем та бізнес-аналітики Західноукраїнського національного університету Пуцентейла Петра Романовича
на дисертаційну роботу Васіна Арсенія Ігоровича
на тему «Публічне управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки післявоєнного оновлення», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»**

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

В умовах військової агресії з боку РФ та майбутнього післявоєнного відновлення України особливої уваги привертає проблема ефективного публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки. Значні руйнування транспортної, енергетичної, комунальної та соціальної інфраструктури потребують формування сучасних механізмів управління, здатних забезпечити відновлення економічної активності, підвищення інвестиційної привабливості територій та зміцнення економічної стійкості держави. Водночас процеси європейської інтеграції, цифрової трансформації та впровадження принципів сталого розвитку висувають нові вимоги до системи публічного управління інфраструктурними проєктами. У зв'язку з цим особливого значення набуває дослідження теоретичних і практичних засад публічного управління інфраструктурним забезпеченням економічного розвитку в контексті післявоєнного оновлення країни, що обумовлює актуальність обраної теми. З огляду на зазначене, дослідження процесів публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки післявоєнного оновлення набуває особливої наукової та практичної значущості, оскільки дає змогу визначити пріоритетні напрями відбудови інфраструктурного потенціалу, удосконалити управлінські механізми реалізації відновлювальних проєктів та сформувати передумови для забезпечення конкурентоспроможності й стійкого економічного зростання України. Саме тому дисертаційна робота Васіна Арсенія

Ігоровича на тему «Публічне управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки післявоєнного оновлення» має теоретичний та практичний інтерес, є своєчасною і надзвичайно актуальною.

Дисертаційна робота є складовою частиною науково-дослідної роботи Західноукраїнського національного університету за такими темами: «Розроблення програми підвищення ефективності управління розвитком територіальної громади в умовах сучасних загроз» (державний реєстраційний номер 0122U200784), в частині аналітичної оцінки розвитку інфраструктури територіальної громади та діяльності органів місцевого самоврядування щодо управління ним; «Механізм використання новітніх цифрових інструментів в діяльності бізнесу» (державний реєстраційний номер 0125U002159) – в частині аналітичної оцінки використання цифрового інструментарію інфраструктурними організаціями в аспекті підвищення їхньої стійкості; «Менеджмент та публічне управління в умовах сучасних трансформацій» (державний реєстраційний номер 0123U103562) в розробці розділу «Публічне управління розвитком інфраструктури»; «Моделі управління інвестиційно-інноваційною діяльністю підприємств у кризових та післякризових умовах» (державний реєстраційний номер 0126U003631) в розробці розділу «Управління розвитком інноваційної інфраструктури в умовах викликів воєнного часу та повоєнного відновлення».

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Васіна А.І. має чітку логічно побудовану структуру, що відповідає вимогам до характеру та змісту наукових праць, дозволяє послідовно та у повному обсязі викласти основні теоретичні та практичні результати проведеного дослідження. Якісний аналіз змісту дисертаційної роботи свідчить про комплексне та системне вивчення автором основних проблемних питань досліджуваної теми. При цьому здобувач вміло користується сучасною методологією економічних досліджень. Основні наукові тези і

положення роботи логічно й переконливо аргументуються, а у необхідних випадках підтверджені відповідними аналітичними даними.

Грунтовний аналіз сучасних теоретико-методологічних підходів до дослідження публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки післявоєнного оновлення, поглиблення наукових засад відновлення та модернізації інфраструктурного потенціалу держави, а також розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управлінських механізмів у процесі відбудови України свідчать про високий рівень наукової обґрунтованості проведеного дослідження. Вдале поєднання загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, комплексний підхід до аналізу економічних, соціальних, інституційних та управлінських аспектів післявоєнного відновлення, а також належна інтерпретація статистичних і аналітичних даних забезпечують достовірність отриманих результатів і сформульованих висновків.

Аргументація основних положень дослідження характеризується логічною послідовністю, системністю та цілісністю, а висновки й рекомендації є взаємоузгодженими з поставленою метою, завданнями та концептуальними положеннями роботи. Особливу цінність становить комплексне висвітлення взаємозв'язку між розвитком інфраструктури, ефективністю публічного управління, залученням інвестиційних ресурсів та забезпеченням сталого соціально-економічного розвитку територій у процесі післявоєнного відновлення. Це дає підстави констатувати належний рівень теоретичної та практичної значущості отриманих результатів, а також їхню актуальність для формування державної політики відбудови, модернізації інфраструктурних систем та забезпечення довгострокового економічного зростання України.

Структура та зміст основних положень дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Васіна А.І. за структурою складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі «Теоретико-методологічні основи публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки» визначено та критично охарактеризовано теоретичні засади інфраструктурного забезпечення

як важливої підсистеми та чинника соціально-економічного розвитку. Розкрито сутність, складові та функції інфраструктурного забезпечення економіки, обґрунтовано його роль у формуванні передумов для сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності держави. Досліджено теоретичні засади публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки, систематизовано наукові підходи до визначення його змісту, принципів, суб'єктів та механізмів реалізації. Узагальнено та проаналізовано методологічні підходи до побудови й дослідження системи публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки, що дало змогу сформулювати концептуальне підґрунтя для подальшого дослідження особливостей її функціонування та розвитку в умовах сучасних соціально-економічних трансформацій.

У другому розділі «Системний аналіз інфраструктурного забезпечення економіки та публічного управління його розвитком» здійснено комплексний аналіз сучасних тенденцій формування інфраструктурного забезпечення економіки та оцінено його вплив на соціально-економічний розвиток держави. Виявлено ключові закономірності та проблеми розвитку інфраструктурних систем, визначено їх роль у забезпеченні економічної стійкості, інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності економіки. Досліджено інституціональне середовище публічного управління інфраструктурним забезпеченням економіки, охарактеризовано систему державних і місцевих інституцій, нормативно-правові засади та організаційні механізми реалізації відповідної політики. Проведено аналіз функціональних механізмів публічного управління інфраструктурним забезпеченням економіки, визначено особливості їх застосування, ефективність впливу на розвиток інфраструктури та напрями удосконалення в умовах сучасних викликів і потреб післявоєнного відновлення України.

У третьому розділі «Концептуальні напрями формування механізмів публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки післявоєнного оновлення» обґрунтовано стратегічні орієнтири розвитку

інфраструктурного забезпечення економіки в умовах післявоєнної відбудови України та визначено пріоритетні напрями модернізації інфраструктурних систем відповідно до принципів сталого розвитку, європейської інтеграції та підвищення економічної стійкості. Розроблено концептуальні засади формування інституційної моделі публічного управління інфраструктурним забезпеченням економіки післявоєнного оновлення, що передбачає вдосконалення взаємодії органів державної влади, місцевого самоврядування, бізнесу та громадянського суспільства у процесі реалізації інфраструктурних проєктів. Запропоновано механізми інфраструктурного забезпечення розвитку економіки в контексті формування інноваційно-індустріальної високотехнологічної моделі України, орієнтованої на впровадження сучасних технологій, цифрову трансформацію, розвиток інноваційного потенціалу та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Обґрунтовані пропозиції спрямовані на підвищення ефективності публічного управління процесами відновлення та забезпечення довгострокового соціально-економічного розвитку держави.

В межах усіх розділів і підрозділів дисертації простежується логічно послідовне та науково обґрунтоване виконання поставлених завдань, спрямованих на розвиток теоретико-методологічних засад, удосконалення організаційно-управлінських підходів та розроблення практичних рекомендацій щодо формування механізмів публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки в умовах післявоєнного оновлення України. Дисертаційна робота характеризується комплексністю та системністю дослідження, послідовністю викладення матеріалу, а також узгодженістю теоретичних положень, аналітичних результатів і запропонованих рекомендацій, що дозволило всебічно розкрити сутність, закономірності, тенденції та перспективи розвитку інфраструктурного забезпечення економіки, а також особливості функціонування механізмів його публічного управління. Особливу увагу приділено обґрунтуванню стратегічних орієнтирів післявоєнного відновлення, формуванню інституційної моделі управління інфраструктурним розвитком та розробленню механізмів підтримки інноваційно-індустріальної

високотехнологічної трансформації економіки України. Таким чином, дисертація є завершеною науково-дослідною працею, що має логічно вибудовану структуру, цілісний зміст, належний рівень наукової аргументованості та характеризується авторським підходом до вирішення актуальної наукової проблеми публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки післявоєнного оновлення.

Наукова новизна та особистий внесок здобувача в отриманих результатах.

Суттєвими результатами, що відображають наукову новизну дисертаційної роботи та характеризують особистий внесок здобувача у розробку досліджуваної теми й вирішення її актуальних питань, є положення теоретичного і прикладного характеру з обґрунтування та розроблення теоретико-методологічних засад, удосконалення організаційно-управлінських підходів та розроблення практичних рекомендацій щодо формування механізмів публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки в умовах післявоєнного оновлення України. Найважливіші результати дисертації, що містять елементи наукової новизни полягають у такому:

- запропоновано методику інтегрального оцінювання спроможності інфраструктурного забезпечення формувати передумови розвитку економіки в орієнтації на досягнення цілей сталого розвитку, підвищення її інклюзивності, інноваційності, цифровізації, як базису реалізації проривних напрямів післявоєнного оновлення;

- розроблено методичні підходи до визначення стратегічних орієнтирів інфраструктурного забезпечення розвитку економіки післявоєнного оновлення з використанням дворівневого сценарного моделювання, що дозволило сформувати інформаційно-аналітичне підґрунтя вироблення публічно-управлінських механізмів їх досягнення;

- обґрунтовано теоретичні засади інфраструктурного забезпечення розвитку економіки, з акцентуванням уваги на його дуальну природу, яка знаходить прояв в системному й процесному аспектах;
- удосконалено методологічні підходи до побудови і дослідження системи публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки;
- напрацьовано теоретико-методологічні підходи до аналізу інституціонального середовища та функціональних механізмів публічного управління інфраструктурним забезпеченням економіки;
- обґрунтовано теоретичне та методологічне підґрунтя формування інституціональної моделі публічного управління інфраструктурним забезпеченням економіки післявоєнного оновлення;
- поглиблено науково-методичні підходи до вирішення завдань інфраструктурного забезпечення розвитку економіки на регіональному й місцевому рівні з використанням інструментарію стратегування, проєктування, механізмів міжрегіонального співробітництва, міжнародного територіального співробітництва, розвитку smart-інфраструктури;
- запропоновано науково-методологічні підходи до вироблення механізмів інфраструктурного забезпечення в контексті побудови інноваційно-індустріальної високотехнологічної моделі економіки.

Практичне значення результатів дослідження. Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних, організаційно-управлінських та прикладних засад формування і реалізації механізмів публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки в умовах післявоєнного оновлення України. Розроблені в дисертації наукові підходи, аналітичні узагальнення та практичні рекомендації можуть бути використані органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання та іншими зацікавленими сторонами під час формування й реалізації державної політики у сфері інфраструктурного розвитку, післявоєнної відбудови та модернізації економіки.

Запропоновані концептуальні підходи до вдосконалення системи публічного управління інфраструктурним забезпеченням, формування інституційної моделі управління та визначення стратегічних орієнтирів розвитку інфраструктури можуть бути використані при розробленні національних, регіональних і місцевих стратегій соціально-економічного розвитку, програм відновлення територій, інфраструктурної модернізації та підвищення конкурентоспроможності економіки.

Повнота опублікованих основних положень дисертації.

Результати дисертаційного дослідження апробовано та оприлюднено у 13 наукових працях, серед яких 4 статті у наукових фахових виданнях України категорії Б (у тому числі 3 одноосібні), 1 стаття у зарубіжному виданні, а також 8 публікацій, що додатково відображають основні наукові результати та положення дисертації. Загальний обсяг наукових праць за темою дослідження становить 7,4 друкованих аркушів, з яких особистий внесок автора складає 6,2 друкованих аркушів.

Оцінка структури дисертації, мови і стилю викладення, відповідності паспорту спеціальності.

Зміст дисертаційної роботи відповідає визначеним меті і завданням дослідження, розкриває тему роботи та свідчить про її цілісність і завершеність. Дисертація написана діловою українською мовою, матеріал викладено з використанням наукової фахової термінології. Дисертаційна робота Васіна А.І. відповідає паспорту спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Текст дисертаційної роботи Васіна А.І. за результатами перевірки на наявність текстових запозичень не містить запозичень без належного посилання на джерело та відповідає принципам академічної доброчесності. Усі наявні

посилання на джерело зроблені із дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Оцінюючи в цілому позитивно дисертаційну роботу Васіна А.І., як таку що виконана на належному теоретико-методологічному та прикладному рівні, слід висловити зауваження, які можна вважати дискусійними або такими, що вимагають уточнення під час публічного захисту:

1. В контексті запропонованого в дисертаційній роботі авторського визначення інфраструктурного забезпечення розвитку економіки як «системи послуг, що пропонуються публічними й приватними інфраструктурними інституціями та забезпечуються мережею об'єктів інфраструктури, які належать до певних галузей, виробництв, видів діяльності, в рамках визначеного економічного середовища з метою створення організаційних та матеріальних умов для реалізації цілей економічного розвитку із залученням економічного потенціалу та з врахуванням інтересів підприємницьких структур, держави, громадськості» (с. 42), здобувачу доцільно було б чіткіше навести види інфраструктурних інституцій що формують каркас інфраструктурного забезпечення економіки.

2. В розділі 1 дисертаційної роботи (с. 47) здобувач наголошує на тому, що інфраструктурне забезпечення розвитку економіки виступає детермінантою її конкурентоспроможності, теоретично обґрунтовуючи це на основі теорії конкурентної переваги М. Портера. Проте робота значно виграла б, якби здобувач здійснив оцінку впливу інфраструктурного забезпечення на конкурентоспроможність національної економіки, діагностувавши наявні можливості й проблеми.

3. Здобувач слушно акцентує увагу на значному потенціалі інфраструктурного забезпечення розвитку економіки щодо «подолання кризових явищ у всіх сферах і на різних рівнях суспільної життєдіяльності, створення

можливостей для післявоєнної відбудови та оновленого розвитку країни. Значимість цього аспекту підтверджується досвідом післявоєнної відбудови зарубіжних країн.». (с.57). В цьому контексті в дисертаційній роботі доцільно було б більш чіткіше навести механізми імплементації такого досвіду у вітчизняну практику вирішення проблем воєнного і повоєнного часу та підходи до управління інфраструктурою в цих умовах.

4. В розділі 2 дисертаційної роботи (с.130-131) здобувач наводить функції інституціонального середовища публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки, базуючись на структурно-функціональному методі, запропонованому соціологом Т. Парсонсом. З врахуванням цього підходу доцільно було б детальніше оцінити прояв цих функцій в сучасних умовах.

5. Робота значно виграла б якби здобувач навів аналітику щодо концентрації об'єктів інфраструктури в регіонах України, з диференціацією за групами: прифронтові, окуповані, тиллові. Це дало б можливість обґрунтувати диференційований підхід щодо побудови механізмів публічного управління інфраструктурним забезпеченням.

Загалом, вищезазначені зауваження та дискусійні положення не впливають на загальну високу оцінку дисертаційної роботи і можуть слугувати основою для наукової дискусії та продовженням автором наукових досліджень за обраним напрямом.

Загальний висновок про дисертаційну роботу.

Дисертація Васіна А.І. «Публічне управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки післявоєнного оновлення» є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на високому науковому рівні. Теоретичні положення, методичні підходи та практичні рекомендації, сформульовані автором, відзначаються науковою новизною, логічною послідовністю та достатнім рівнем обґрунтованості. У роботі вирішено актуальне науково-практичне завдання щодо обґрунтування теоретико-методологічних, організаційно-управлінських та прикладних засад формування і

реалізації механізмів публічного управління інфраструктурним забезпеченням розвитку економіки в умовах післявоєнного оновлення України.

За актуальністю, змістом, спектром вирішення поставлених завдань, науковою новизною отриманих результатів дисертаційна робота Васіна А.І. відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, а її автор – Васін Арсеній Ігорович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

**доктор економічних наук, професор,
професор кафедри енергетичних систем
та бізнес-аналітики Західноукраїнського
національного університету**

Петро ПУЦЕНТЕЙЛО

